

POSTANOWIENIE

Dnia 2 sierpnia 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Robert Pelewicz (del.)
Protokolant:	Monika Łojewska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Regionalnej w Krakowie Marty Gdańskiej – Kusior

po rozpoznaniu w sprawie

T. R.

skazanego z art. 286 § 1 k.k. i inne

zażalenia wniesionego przez obrońcę skazanego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z 7 czerwca 2023 r., sygn. akt V Kow 452/23 w przedmiocie odmowy udzielenia przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. i art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w.

postanawia

1/ utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie;

2/ zwolnić skazanego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

UZASADNIENIE

Powołanym na wstępie postanowieniem Sąd Okręgowy w Krakowie na podstawie art. 153 § 1 k.k.w. w zw. z art. 150 § 1 k.k.w. odmówił skazanemu udzielenia przerwy w odbywaniu kar:

- 7 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej z dnia 12 stycznia 2023 r., sygn. akt II K 900/22;

- 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczonej wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Jędrzejowie z dnia 28 marca 2022 r., sygn. akt II K 400/21.

Powyższe postanowienie zaskarżył w całości obrońca skazanego i zarzucił obrazę art. 7 k.p.k. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów, co doprowadziło Sąd do błędnych ustaleń faktycznych. W treści zażalenia wskazano ocenę dowodów prowadzi do przeciwnych wniosków, umożliwiających udzielenie skazanemu przerwy w odbywaniu kary. Przede wszystkim podkreślono, że zdiagnozowana u skazanego choroba jest na tyle poważna, że wymaga specjalistycznej diety, dobrych warunków higieniczno-sanitarnych oraz braku bodźców stresogennych, o co trudno w warunkach izolacji. Ponadto zdaniem skarżącej, za udzieleniem skazanemu przerwy przemawia opinia z dnia 1 lutego 2023 roku, która wskazuje na potrzebę dokończenia diagnostyki, która T. R. rozpoczął w warunkach

przerwy udzielonej przez Sąd Okręgowy w Kielcach postanowieniem z dnia 23 maja 2022 roku, sygn. akt IV Kow 2015/21. Wskazano także, że Zakład Karny w W. nie podjął żadnej czynności choćby w celu umówienia skazanego w placówce medycznej na konsultację gastroenterologiczną.

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez udzielenie skazanemu przerwy w odbywaniu kar pozbawienia wolności.

Sąd Apelacyjny stwierdził, co następuje:

Zażalenie obrońcy skazanego nie zasługuje na uwzględnienie, a wobec braku innych przesłanek odwoławczych podlegających uwzględnieniu z urzędu, zainicjowana przez obrońcę skazanego kontrola instancyjna, nie mogła prowadzić do wzruszenia zakwestionowanego rozstrzygnięcia.

W pierwszej kolejności wskazać trzeba, że obecnie nie ma podstaw do dopuszczenia w sprawie dowodu z opinii innego biegłego lekarza, która jest potrzebna, gdy sąd poweźmie wątpliwość wymagającą rozstrzygnięcia w oparciu o wiedzę specjalną. W przedmiotowej sprawie wątpliwości takie nie zaistniały, pomimo złożenia w sprawie IV K. (...) Sadu okręgowego w Kielcach opinii biegłego lekarza E. A. z 1 lutego 2023 r. Sąd Okręgowy w toku niniejszego postępowania wykonawczego zwrócił się do Zakładu Karnego w W. o wydanie opinii o stanie zdrowia osoby pozbawionej wolności. W otrzymanych opiniach pisemnych wskazano konsekwentnie, że skazany może być leczony w jednostce penitencjarnej (ostatecznie, „W razie niepokojących wyników badań wskazane umieszczenie osadzonego w szpitalu więziennym w K.” – 78), a dolegliwości zgłaszane przez skazanego więziennej służbie zdrowia i potwierdzone w procesie diagnostycznym są leczone. Przypomnieć trzeba także skarżącemu w odpowiedzi na zarzuty zażalenia, iż skierowania na badania wydaje lekarz pod którego opieką znajduje się skazany, i decyzja w tym zakresie leży wyłącznie w jego kompetencji, a sąd nie jest uprawniony w nią ingerować. Przedłożone opinie o stanie zdrowia osoby pozbawionej wolności uznać należy za pełne i rzetelne (k. 73 i 79). Przypomnieć należy, że stosownie do treści § 16 ust. 4 w zw. z § 8 ust. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie udzielania świadczeń zdrowotnych przez podmioty lecznicze dla osób pozbawionych wolności (Dz.U.2017.2131 t.j. z dnia 2017.11.20) opinię o stanie zdrowia osoby pozbawionej wolności sporządza lekarz podmiotu leczniczego, przy czym w razie potrzeby w opinii takiej lekarz podmiotu leczniczego wnioskuje o wyznaczenie terminu przyjęcia do szpitala. Jeśli nie ma podstaw do kwestionowania rzetelności takiej opinii albo potrzeby dokładniejszego zbadania stanu zdrowia skazanego poprzez opinię biegłego odpowiedniej specjalności, to zaświadczenie takie jest wystarczające, by ocenić stan zdrowia skazanego.

W tym miejscu należy w sposób zwięzły przypomnieć stan prawny, w zakresie zasad sprawowania opieki zdrowotnej nad skazanymi i możliwości udzielenia przerwy w karze, z przyczyn zdrowotnych. Przerwy w karze ze względów zdrowotnych można udzielić wówczas – i tylko wówczas – gdy ciężka choroba uniemożliwia wykonywanie kary w warunkach izolacji (włączając hospitalizację w wyspecjalizowanych jednostkach więziennej służby zdrowia), tj. w sytuacji, gdy przebywanie w nich zagraża życiu i zdrowiu skazanego – a to na zasadzie art. 153 § 1 k.k.w. w zw. z art. 150 § 1 k.k.w. Ewentualnie można w kontekście zdrowotnym rozważyć fakultatywne – a zatem nienastępujące obligatoryjnie – udzielenie przerwy w karze, na zasadzie art. 153 § 2 k.k.w., w sytuacji gdy co prawda skazany może przebywać w warunkach izolacyjnych, ale wiąże się to z realnym dyskomfortem, który może być usunięty przez zabieg medyczny, którego wykonanie w warunkach wolnościowych będzie mógł sobie skazany zapewnić szybciej, niż możliwość jego dokonania w warunkach więziennej (publicznej) opieki zdrowotnej. W takiej sytuacji spełnione muszą być jednak dodatkowe przesłanki do przerywania wykonywania kary – przede wszystkim skazany musi gwarantować przestrzeganie porządku prawnego i powrót z przerwy. Z kolei organem właściwym do oceny i monitorowania stanu zdrowia osadzonych, jest personel medyczny jednostek penitencjarnych, zaś skazanemu nie przysługuje możliwość dowolnego wyboru lekarza prowadzącego (art. 115 § 1, § 1a i § 4 k.k.w.). W ramach opieki medycznej nad osadzonymi personel ten, stosownie do zaistniałej konieczności, współpracuje z publicznymi jednostkami ochrony zdrowia (art. 115 § 1, 1a i 4 k.k.w.) – w tym również przez zapewnienie badań i konsultacji specjalistycznych.

Zalegające w aktach sprawy opinie o stanie zdrowia skazanego, wskazują na brak przeciwwskazań do jego dalszego izolowania w ramach wykonywanej kary pozbawienia wolności i skazany nadal może być leczony w warunkach

penitencjarnej służby zdrowia. Wbrew więc subiektywnym i nakierowanym na uzyskanie zwolnienia z zakładu karnego wywodom zażalenia – Sąd Apelacyjny uznał stanowisko Sądu Okręgowego w tej kwestii za prawidłowe. Jak przy tym wielokrotnie wskazywał tutejszy Sąd Apelacyjny, nie jest powinnością sądu wykazywać specjalnymi badaniami bezpodstawność każdej wątpliwości co do stanu zdrowia skazanych na pozbawienie wolności, jaka zostanie zgłoszona. Opinia taka będzie potrzebna, gdy sąd poweźmie wątpliwość wymagającą rozstrzygnięcia w oparciu o wiedzę specjalną. W świetle powyższych okoliczności Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw, aby kwestionować wiarygodność i prawidłowość przedstawionych opinii Zakładu Karnego w W. o stanie zdrowia skazanego T. R.. Podkreślenia wymaga w powyższym kontekście, iż zażalenie obrońcy skazanego nie zawiera żadnych nowych okoliczności, co do stanu zdrowia skazanego, a obie opinie z Zakładu Karnego w W. odnoszą się do stanu zdrowia skazanego na daty 18 maja 2023 r. (k. 73 i 76) i 29 maja 2023 r. (k. 79).

Warto w powyższym kontekście przypomnieć, że z uwagi na stan zdrowia skazanego postanowieniem Sądu Okręgowego w Kielcach z 23 maja 2022 r., udzielono skazanemu przerwy w wykonaniu kary 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Jędrzejowie z 28 marca 2022 r. - na okres 6 miesięcy. Kolejnym postanowieniem z 14 listopada 2022 r., IV K. (...), Sąd Okręgowy w Kielcach udzielił skazanemu dalszej przerwy w karze - na okres 2 miesięcy. Udzielono tych przerw skazanemu z uwagi na jego stan zdrowia: nawrotowy ropień okołoodbytniczy, aktywne przetoki okołoodbytnicze oraz stan polipektomii pola okrężnicy. Nie ulega przy tym wątpliwości, że z uwagi na te schorzenia skazany leczy się przez wiele lat zachowawczo i zabiegowo. Oczekiwano na badanie biegłego które wyznaczono na 1 lutego 2023 r., co nastąpiło i skutkowało wydaniem opinii z 1 lutego 2023 r., w której wskazano, że skazany nie może z uwagi na stan zdrowia odbywać kary w warunkach zakładu karnego (k. 7, 32-34). Jednakże z uwagi na wprowadzenie do wykonania wobec niego kolejnej kary pozbawienia wolności w wymiarze 7 miesięcy orzeczonej w/w wyrokiem Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej z 12 stycznia 2023 r., II K 900/22 (k. 29) - osadzono skazanego w zakładzie karnym przed orzeczeniem o dalszej przerwie w karze tylko.

Z aktualnej opinii o stanie zdrowia osoby pozbawionej wolności z 20 marca 2023 r. wydanej po przeprowadzeniu badań, konsultacji i aktualnego leczenia farmakologicznego, wynika, że u skazanego rozpoznano chorobę C. jelita grubego. Pozostawał w trakcie diagnostyki (k. 38), ale 20 lutego 2023 r., nie wyraził zgody na skierowanie go do szpitala więziennego. Dlatego 11 kwietnia 2023 r., przeprowadzono rozmowę telefoniczną z kierownikiem Polikliniki (...) (...) Szpitala (...) w trakcie której uzyskano informację, że warunkiem zakwalifikowania osadzonego do leczenia biologicznego w warunkach szpitalnych jest wykonanie badania kolonoskopowego oraz badania histopatologicznego tego skazanego. Natomiast 17 kwietnia 2023 r. skazany stwierdził, że wstrzymuje się z takim badaniem, które jest możliwe w szpitalu wolnościowym pod konwojem funkcjonariusza Służby Więziennej (SW) do 16 maja 2023 r., a to do czasu wyznaczonego posiedzenia w sprawie. Obecnie stan zdrowia skazanego jest dobry i jest leczony zachowawczo (k. 57). Potwierdzono to opinią o stanie zdrowia osadzonego z 18 maja 2023 r. (k. 73). Z kolejnej opinii o stanie zdrowia osoby pozbawionej wolności sporządzonej 29 maja 2023 r. (k. 77-78) wynika, że skazany w trakcie konsultacji medycznej wyraził zgodę na wykonanie kolonoskopii w trybie planowym i oczekuje na wyznaczenie terminu badania w tym zakresie. Badanie takie można ponownie wykonać w szpitalu wojskowym pod konwojem funkcjonariuszy Służby Więziennej. Zatem brak jest podstaw, by przyjąć, że skazany nie może być leczony w warunkach penitencjarnej służby zdrowia, a należy przyjąć, że jego stan zdrowia jest monitorowany i w każdej chwili administracja zakładu karnego może i powinna wystąpić ze stosownymi wnioskami w zakresie dalszego odbywania kar przez skazanego.

Na chwilę obecną pobyt skazanego w zakładzie karnym nie stanowi zagrożenia dla jego życia ani zdrowia. Może być leczony w warunkach Zakładu Karnego. W tej sytuacji nie zachodzą przesłanki do udzielenia przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności w rozumieniu art. 153 § 1 i 2 k.k.w., o charakterze zdrowotnym. Z powyższego wynika więc, iż stan zdrowia skazanego nie wymaga leczenia poza zakładem karnym, a jest on leczony w związku ze stwierdzonymi licznymi schorzeniami stwierdzonymi także w opinii biegłego z 2 lutego 2023 r., co do schorzeń stwierdzonych u skazanego, ich możliwości i konieczności leczenia, potwierdzonych w w/w opinii o stanie zdrowia osadzonego (k. 32-34, 73).

Stan zdrowia skazanego tylko wtedy może zostać uznany za okoliczność uzasadniającą udzielenie przerwy w odbywaniu kary, jeśli uniemożliwia on odbywanie tej kary (i leczenie w warunkach zakładu karnego), co należy

rozumieć jako brak możliwości leczenia skazanego w warunkach więziennej służby zdrowia. Przy ocenie możliwości leczenia skazanego uwzględniane są przesłanki natury obiektywnej, tj. stwierdzenie czy po stronie więziennej służby zdrowia istnieją możliwości podjęcia leczenia schorzeń stwierdzonych u skazanego. Wśród przesłanek oceny możliwości leczenia nie ma subiektywnej oceny skazanego jego stanu zdrowia, implikującego (jego zdaniem) udzielenia mu wnioskowanej przerwy w wykonaniu kar pozbawienia wolności. Wynika to z faktu, iż dla udzielenia przerwy w odbywaniu kary na podstawie art. 153 § 1 k.k.w. konieczne jest stwierdzenie istnienia ciężkiej choroby uniemożliwiającej odbywanie kary. Ta choroba ma należeć to tego rodzaju, której nie można leczyć w warunkach więziennej służby zdrowia. W pojęciu choroby nie mieści się subiektywna ocena stanu zdrowia dokonana przez skazanego kreowana odmową umieszczenia go w szpitalu więziennym, czy poddania się badaniom medycznym w celu ustalenia, czy jego stan zdrowia obecnie wymaga leczenia tylko w warunkach wolnościowych. Proponowane leczenie skazanego w warunkach penitencjarnych jest przez niego bezprawnie odrzucane albowiem skazany nie ma prawa wyboru lekarza i pielęgniarki z izba chorych czy szpitala co wprost wynika z treści art. 115 § 1a pkt 1 – 3 k.k.w. Świadczenia zdrowotne udzielane są skazanemu przede wszystkim przez podmioty lecznicze dla osób pozbawionych wolności (art. 115 § 4 k.k.w.). Zgodnie z art. 115 § 5c k.k.w., jeżeli skazany, który zgłosił informację o stanie zdrowia, chorobach lub urazach, skutkującą potrzebą przeprowadzenia wobec niego procedury medycznej, odmawia wyrażenia zgody na przeprowadzenie postępowania diagnostycznego mającego na celu potwierdzenie tej potrzeby, o przeprowadzeniu takiego postępowania decyduje dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego na wniosek lekarza. Te procedury uniemożliwiają woluntarystyczne zachowania skazanego po jego ponownym osadzeniu w zakładzie karnym na skutek wprowadzenia do wykonania kolejnej kary pozbawienia wolności co było powodem umorzenia postępowania o dalszą przerwę w karze – postanowieniem Sądu Okręgowego w Kielcach z 23 stycznia 2023 r., sygn. IV Kow 106/23 (k. 7).

Jak wynika z opinii biegłego lekarza gastroenterologa E. A. z 1 lutego 2023 r., rozpoznano u skazanego chorobę L. – C., szczelinę i przetokę odbytnicy i okolicy odbytu, kamice pęcherzyka żółciowego, przepuklinę rozworu przełykowego i stan po polipektomii polipa okrężnicy. Wtedy stan zdrowia skazanego nie pozwalał na odbycie przez niego kary pozbawienia wolności w warunkach więziennych i oczekiwał on na diagnostykę szpitalną w kwietniu 2023 roku. W realiach rozpoznawanej sprawy wskazanie dalszego okresu leczenia będzie możliwe po zakwalifikowaniu do leczenia biologicznego. Jeżeli skazany zostanie zakwalifikowany do takiego leczenia będzie wymagał okresowych (comiesięcznych) hospitalizacji celem podania leku. Dopiero brak odpowiedniego leczenia może skutkować dla jego zdrowia poważne niebezpieczeństwo (k. 24-27). Zatem badania wskazane dla T. R. mogą udzielić definitywnej odpowiedzi na to czy z uwagi na stan zdrowia skazany wymaga dalszej przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności co nie może być wynikiem jego odmowy przeprowadzenia tych badań z uwagi na jego subiektywną ocenę tego stanu zdrowia, a wręcz chęć wykorzystania tego stanu zdrowia do uzyskania kolejnej przerwy w karze. Stan zdrowia skazanego teraz jest monitorowany w warunkach więziennych i jeżeli obiektywnie nie będzie on mógł być leczony w takich warunkach administracja zakładu karnego ma prawo i obowiązek wystąpić o przerwę w karze dla tego skazanego.

W konsekwencji skazany (obrońca w zażaleniu) nie wykazał aby udzielenie mu przerwy było celowe – a w szczególności ażeby umożliwiło mu ono podjęcie takiego leczenia, którego w zakładzie karnym nie może otrzymać – a które spowodowałoby realne spowolnienie postępów choroby (zmniejszenie tempa pogarszania zdrowia, w stosunku do warunków więziennych). Przeciwnie, skazany wydaje się nie mieć realnych planów swego leczenia w warunkach wolnościowych, a zmierza jedynie do uzyskania zwolnienia z wykonywania kary. Nie zachodziły więc okoliczności, o których statuuje art. 153 § 1 k.k.w. W tej sytuacji, nawet gdyby uznać (co jawi się jako realne), że schorzenie skazanego powoduje dodatkowe dolegliwości związane z przebywaniem w izolacji penitencjarnej, to nie jest ono wywołane, ani tym bardziej zaostrzone warunkami więziennymi. Zakłady karne obecnie przystosowane są do wykonywania kar także wobec takich osób, ze schorzeniami nawet bardziej zaawansowanymi. Nie można zatem mówić o zaistnieniu innych względów humanitarnych, które uzasadniałyby ewentualną fakultatywną przerwę w karze w oparciu o art. 153 § 2 k.k.w. Podkreślić należy, że podstawą udzielenia przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności z uwagi na stan zdrowia nie może być chęć podjęcia leczenia w warunkach wolnościowych mimo, że może być ono kontynuowane w

jednostce penitencjarnej. Odbywanie kary pozbawienia wolności nierozzerwalnie łączy się ograniczeniami, do których należy także brak możliwości swobodnego wyboru lekarza.

Z uwagi na fakt, iż skazany nie posiada żadnego majątku i odbywa kary pozbawienia wolności, a w zakładzie karnym nie pracuje odpłatnie, zwolniono go od poniesienia na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych w postępowaniu wykonawczym odwoławczym, gdyż ich uiszczenie byłoby dla niego zbyt uciążliwe w rozumieniu art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w.